

Granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt

Region Örebro län

September 2021

Projektledare, Peter Aschberg, Certifierad kommunal revisor

Projektmedarbetare, Sara Ljungberg

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Avgränsning	4
Metod	5
Iakttagelser och bedömningar	6
Revisionsfråga 1: Är regionstyrelsens former för uppsikten ändamålsenliga?	6
Revisionsfråga 2: Är omfattningen av och innehållet i regionstyrelsens uppsikt tillräcklig?	11
Revisionsfråga 3: Begär regionstyrelsen upplysningar från nämnderna och bolagen och kontrollerar vidtagna åtgärder i tillräcklig utsträckning?	14
Revisionsfråga 4: Rapporterar regionstyrelsen till fullmäktige i tillräcklig utsträckning?	22
Samlad bedömning	26
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	26
Bilaga 1, Strategi för uppsiktsplikten	28

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Örebro län har PwC genomfört en granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt. Granskningens syfte är att bedöma om regionstyrelsen bedriver sin uppsiktsplikt på ett ändamålsenligt sätt.

Utifrån genomförd granskning är vår sammanfattande revisionella bedömning att regionstyrelsen *i allt väsentligt* bedriver sin uppsiktsplikt på ett ändamålsenligt sätt.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
Revisionsfråga 1: Är regionstyrelsens former för uppsikten ändamålsenliga?	Ja
Revisionsfråga 2: Är omfattningen av och innehållet i regionstyrelsens uppsikt tillräcklig?	Ja
Revisionsfråga 3: Begär regionstyrelsen upplysningar från nämnderna och bolagen och kontrollerar vidtagna åtgärder i tillräcklig utsträckning?	Ja
Revisionsfråga 4: Rapporterar regionstyrelsens till fullmäktige i tillräcklig utsträckning?	Delvis

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnas ett antal rekommendationer regionstyrelsen:

- För att ännu tydligare klargöra former, ansvar, innehåll och utförande av regionstyrelsens uppsiktsplikt och över tid, rekommenderar vi regionstyrelsen att fastställa dessa delar i en strategi för uppsiktsplikten. En strategi för vad uppsikten kan innehålla presenteras i bilaga 1.
- Med utgångspunkt i ovanstående rekommendation bör regionstyrelsen årligen rapportera till fullmäktige hur styrelsen fullgjort sin uppsiktsplikt.

- Regionstyrelsen behöver säkerställa en god informationsöverföring från samtliga sammanträden/möten kopplat till uppsikten, till samtliga regionstyrelseledamöter.
- Regionstyrelsen behöver även fortsatt noggrant följa nämndernas arbete för att vid behov aktivt utöva sin uppsiktsplikt (vid behov göra påpekanden och ge anvisningar till nämnderna samt uppmärksamma fullmäktige på och ge förslag till åtgärder vid behov). Detta som grund till att önskade resultat från berörda nämnders arbete med handlingsplaner ska uppnås och att driftsbudgetar för år 2021 ska kunna hållas. Vikten av att nämnderna håller sina tilldelade ekonomiska ramar, kan inte nog betonas ur ett långsiktigt ekonomiskt perspektiv.
- *I Bestämmelser för politiska organ inom Region Örebro län* anges att regionstyrelsen ska; se till att uppföljning sker till regionfullmäktige från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret. Regionstyrelsen bör därför tillse att väsentliga avvikelser kopplat till främst ekonomi, verksamhet och intern kontroll rapporteras till fullmäktige på närmast följande fullmäktigesammanträde, d.v.s. det ska inte behöva dröja ända till delårsrapporten som ligger sent under budgetåret.
- Regionstyrelsen behöver tillse att årlig rapportering till fullmäktige, av uppföljning av privata utförare, sker i enlighet med gällande direktiv.

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen 6 kap §§ 3-6 ska kommun/(region)styrelsen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas och bolagens verksamhet. Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan ha inverkan på kommunens ekonomiska ställning samt hos fullmäktige göra de framställningar som behövs. Med anledning av detta är det av vikt att regionstyrelsen noggrant följer de verksamheter som bedrivs inom regionen. Särskilt tydlig och viktig blir regionstyrelsens uppsiktsplikt då någon nämnd går med större och ihållande underskott. I en vanligtvis ansträngd ekonomi för landets regioner blir det extra viktigt för regionstyrelsen att utöva sin uppsiktsplikt för att på så vis kunna leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter.

Styrelsen får från övriga nämnder och beredningar begära in de upplysningar som de behöver för att fullgöra sitt uppdrag.

Under 2020 granskade revisorerna ägarstyrningen av regionens bolag, där även regionstyrelsens uppsikt över bolagen berördes. Av granskningen framgick att det finns områden kopplat till uppsikten över bolagen som behöver utvecklas. Revisorerna har med utgångspunkt i ovanstående bakgrund och sin risk- och väsentlighetsbedömning för år 2021 beslutat att genomföra en granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt med fokus på nämnderna.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om regionstyrelsen bedriver sin uppsiktsplikt på ett ändamålsenligt sätt. Följande revisionsfrågor svarar mot syftet:

1. Är regionstyrelsens former för uppsikten ändamålsenliga?
2. Är omfattningen av och innehållet i regionstyrelsens uppsikt tillräcklig?
3. Begär regionstyrelsen upplysningar från nämnderna och bolagen och kontrollerar vidtagna åtgärder i tillräcklig utsträckning?
4. Rapporterar regionstyrelsens till fullmäktige i tillräcklig utsträckning?

Revisionskriterier

- Kommunallagen 6 kap. 3-6 samt 8 §§, 10 kap. 2-6 §§ samt 5 Kap. 3 §.
- Interna styrdokument exempelvis; styrmodell, reglemente för regionstyrelsen och nämnderna.

Avgränsning

Granskningen avgränsas till regionstyrelsens arbete med styrning och uppföljning inom ramen för uppsiktsplikten och ovanstående revisionsfrågor. Med bakgrund i att revisorerna genomförde en granskning av regionstyrelsens arbete med ägarstyrning av bolagen år 2020, där även uppsikten över bolagen ingick, inriktas granskningen huvudsakligen mot regionstyrelsens uppsikt över nämnderna men bolagen inkluderas i ett övergripande perspektiv.

Granskningen avser revisionsår 2021 men kontroll av regionstyrelsens arbete innehåller även kontroller av beslut m.m. från tidigare år.

Metod

Granskningen genomförs genom dokumentationsgranskning; (styrdokument exempelvis; styrmodell, reglementen för regionstyrelsen och nämnderna, reglemente för intern styrning och kontroll, protokoll, riktlinjer m.m). Dokumenten presenteras löpande i rapporten.

Inom ramen för granskningen har intervjuer genomförts med nedanstående funktioner, där några har ingått i gruppintervju:

- Regionfullmäktiges ordförande
- Regionstyrelsens presidium
- Respektive nämndsordförande i samtliga nämnder, förutom patientnämnden.
- Regiondirektör
- Kanslichef
- Ekonomidirektör
- Regionens budgetchef
- Regionstyrelseförvaltningens ekonom
- Regionstyrelseförvaltningens verksamhetscontroller

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska ett utkast av revisionsrapporten.

Inom ramen för granskningen har en enkätundersökning genomförts. Enkätundersökningen har riktat sig till samtliga ledamöter och ersättare i regionstyrelsen (totalt 30 stycken). Enkäten är en webbaserad enkät som har genomförts med hjälp av det digitala verktyget SurveyXact. Enkäten var möjlig att besvara mellan 2021-05-11 och 2021-05-21.

Enkäten har bestått av 25 stycken påstående kopplat till regionstyrelsens uppsiktsplikt. Respondenterna har vidare fått ta ställning till dessa påstående genom sex olika svarsalternativ:

- 1. Instämmer inte alls
- 2.
- 3. Varken/eller
- 4.
- 5. Instämmer helt och hållet
- 6. Vet ej/ingen åsikt

Möjlighet har även givits respondenterna att lämna kommentarer till varje påstående genom fritextsvar. Alla lämnade svar i enkäten har behandlats anonymt.

Totalt har 24 personer svarat på enkäten i sin helhet, varav 14 har varit ordinarie ledamöter och 10 ersättare. 3 respondenter har lämnat ett fåtal svar men inte slutfört enkäten i sin helhet. Enkätens svarsfrekvens uppgår till totalt 70 procent. Påminnelse har skickats ut vid två tillfällen.

Iakttagelser och bedömningar

Revisionsfråga 1: Är regionstyrelsens former för uppsikten ändamålsenliga?

Iakttagelser

Sedan den 1 januari 2019 har Region Örebro län en ny politisk organisation¹. Inom ramen för den nya organisationen har nämnderna blivit fler och även övertagit en del av de ansvarsområden som regionstyrelsen tidigare haft. Organisationsförändringen innebar att nämnderna fick ett tydligare eget ansvar med mer mandat. Vidare beskrivs regionfullmäktiges roll numera som övergripande. I och med den nya organisationen har också styrmodellen gjorts om, vilket innebär att nämnderna har ansvar för att ta fram en egen verksamhetsplan utifrån regionfullmäktiges verksamhetsplan samt en internkontrollplan. I intervjuer upplevs den nya organisationen ha skapat bättre förutsättningar för utövandet av regionstyrelsens uppsiktsplikt. I och med att nämnderna fått ett större ansvar har det också resulterat i högre krav på att uppsiktsplikten ska fungera. Som ett resultat av detta har ett arbete pågått i regionen med att sätta formerna för uppsiktsplikten. Av intervjuer framgår att den nya organisationen och styrmodellen fungerar väl och med tiden har också ansvar- och roller blivit tydligare. Samtidigt understryker flera att det arbetet som helhet sker, sker inom ramen för ett systematiskt utvecklingsarbete där det alltid kan finnas delar som kan förbättras. Någon utvärdering av organisationen som helhet har ännu inte gjorts utan planeras, enligt uppgift, att genomföras inför nästa mandatperiod.

Regionstyrelsens ansvar och former för uppsikten anges i flera styrande dokument i regionen, bland annat genom dokumenten; bestämmelser för politiska organ inom Region Örebro län, regionfullmäktiges verksamhetsplan 2021, reglemente för intern styrning och kontroll, instruktion för regiondirektören, regionstyrelsens beslutade tidsplaner för verksamhetsplan och uppföljning samt program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare.

- I "*Bestämmelser för politiska organ inom Region Örebro län*"² anges uppgiftsfördelningen mellan nämnderna i regionen. Av bestämmelserna framgår att regionstyrelsens roll är att, i enlighet med bestämmelserna i kommunallagen, leda och samordna förvaltningen av Region Örebro läns angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Styrelsen ska vidare ha uppsikt över Region Örebro läns verksamhet som bedrivs i sådana bolag som avses i 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen och sådana kommunalförbund som Region Örebro län är medlem i. Av bestämmelserna framgår även regionstyrelsens styr- och ledningsfunktion samt ansvar och rapporteringsskyldighet. Exempel på detta är att leda och samordna arbetet med mål, riktlinjer och ekonomiska ramar för styrningen av hela Region Örebro läns verksamhet och att ta initiativ till förbättringar så att verksamheten bedrivs effektivt och efter fastställda mål. Vidare ska regionstyrelsen se till att

¹ Den tidigare politiska organisationen bestod av regionstyrelse och två nämnder: nämnd för regional tillväxt och nämnd för samhällsbyggnad. Den nya politiska organisationen består av regionstyrelsen och nio nämnder: Regional tillväxtnämnd, samhällsbyggnadsnämnden, Gemensam nämnd för företagshälsövård samt tolk- och översätterservice, hälso- och sjukvårdsnämnden, forsknings- och utbildningsnämnden, folkhälsvårdsnämnden, servicenämnden, patientnämnden samt kulturnämnden.

² Reviderat av RF 2020-02-15 §15.

verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som regionfullmäktige har bestämt.

- I *“Verksamhetsplanen med budget 2021³”* framgår hur styrning och uppföljning inom regionen ska ske. Regionstyrelsen och nämnderna har ansvar för att ta fram en egen verksamhetsplan utifrån regionfullmäktiges verksamhetsplan samt en internkontrollplan. Regionstyrelsen och nämnderna har tilldelats effektmål och strategier som fullmäktige har beslutat. Nämnderna ska konkretisera vad som ska åstadkommas och hur. Uppföljning av mål med indikatorer, uppdrag och strategier samt internkontrollplan görs i delårsrapport och verksamhetsberättelse inklusive bokslut. Skriftliga delårsrapporter och verksamhetsberättelser inklusive bokslut beslutas i nämnder och redovisas till regionstyrelsen. Regionstyrelsen rapporterar till regionfullmäktige i samband med delårsrapport och årsredovisning inklusive bokslut. Vidare framgår av verksamhetsplanen att vid utövandet av uppsiktsplikten får regionstyrelsen fatta beslut om uppdrag till nämnderna, att redovisa hur nämnderna avser göra för att hålla budget och nå mål beslutade av fullmäktige. Detta framgår också i *“Bestämmelser för politiska organ inom Region Örebro län”*.
- Regionstyrelsen tar inom ramen för verksamhetsplaneringen beslut om *“Tidsplan verksamhetsplan med budget 2021 och uppföljning 2020⁴”* som syftar till att skapa förutsättningar för en tydlig och transparent process för att ta fram verksamhetsplan med budget för kommande verksamhetsår. Av tidsplanen framgår en tidsplan för både verksamhetsplanering och uppföljning. Vidare framgår att regionstyrelsen ska ha ett seminarium inom ramen för *uppsiktsplikten* för att säkerställa ”den röda tråden” genom verksamhetsplaner och handlingsplaner för ekonomi i balans.
- Av *“Reglemente för intern styrning och kontroll⁵”* framgår regionstyrelsens och nämndernas roller och ansvar för intern styrning och kontroll. Med koppling till regionstyrelsens uppsiktsplikt framgår att regionstyrelsen har en särställning bland nämnderna genom den ledande och samordnande rollen. Vidare framgår att regionstyrelsen i samband med uppföljningen vid del- och helår vid behov ska göra påpekanden och ge anvisningar till nämnderna samt uppmärksamma fullmäktige på och ge förslag till åtgärder vid behov. Regionstyrelsen ska göra en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig i enlighet med 4 § samt utvärdera Region Örebro läns samlade system för intern styrning och kontroll i samband med årsredovisningen. Till arbetet med internkontroll finns en riktlinje⁶ för hur reglementet för intern styrning och kontroll ska tillämpas i verksamheten. Regionstyrelsens ansvar kopplat till uppsikten anges även här. Bland annat anges att regionstyrelsen i samband med uppföljningen vid del- och helår vid behov ska göra påpekanden och ge anvisningar till nämnderna samt uppmärksamma fullmäktige på och ge förslag till åtgärder vid behov. Vidare har regionkansliet en

³ 2020-11-11 RF §153.

⁴ Reviderat av RF 2020-03-31 §69.

⁵ Beslutad av regionfullmäktige 2016-06-14.

⁶ Riktlinje för intern styrning och kontroll, daterad 2016-06-07.

rutin⁷ för arbetet med den interna styrningen och kontrollen, där en checklista finns framtagen för att genomföra bedömning av arbetet i verksamhetsberättelsen.

- I dokumentet "*Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare på uppdrag av Region Örebro län*⁸" anges Region Örebro läns uppföljning och kontroll av privata utförare. Programmet anger omfattning och ansvar. Regionstyrelsen ansvarar enligt programmet att genomföra uppföljning av Vårdval (LOV) samt Privata vårdgivare med upphandlat Vårdavtal (LOU). Av dokumentet framgår att nämnderna årligen, till regionstyrelsen och regionfullmäktige, ska återrapportera hur arbetet med uppföljning, kontroll och insyn i enlighet med programmet har bedrivits. Vidare framgår att programmet ska följas upp och revideras inför varje mandatperiod. Någon revidering av programmet har inte gjorts sedan 2016 men enligt uppgift planeras detta att göras framgent.
- Av *instruktion för regiondirektören 2020*⁹ framgår att direktören biträder Regionstyrelsen i dess uppsiktsplikt enligt kommunallagen. Regiondirektören ska ta de initiativ som behövs med anledning av uppsiktsplikten. Regiondirektörens arbete inom ramen för uppsikten anges i intervju främst ske genom att stödja regionstyrelsen i sitt arbete med stöd från regionens strategigrupp för planering och uppföljning samt genom regelbunden dialog med regionens förvaltningschefer.
- I den tidigare granskningen av ägarstyrningen 2020 framgick att de övergripande styrdokument som berör ägarstyrning främst utgörs av reglemente och arbetsordning för regionstyrelse, nämnder och beredningar samt bolagspolicy för Region Örebro läns bolag. Även verksamhetsplan med budget 2020 och planeringsförutsättningar för 2021 - 2022 berör till viss del ägarstyrning.

När det gäller styrdokument som kan kopplas till regionstyrelsens uppsiktsplikt nämner de intervjuade främst bestämmelser för politiska organ, reglemente för intern styrning och kontroll samt verksamhetsplan samt den uppföljning som sker i delårsrapport och årsredovisning.

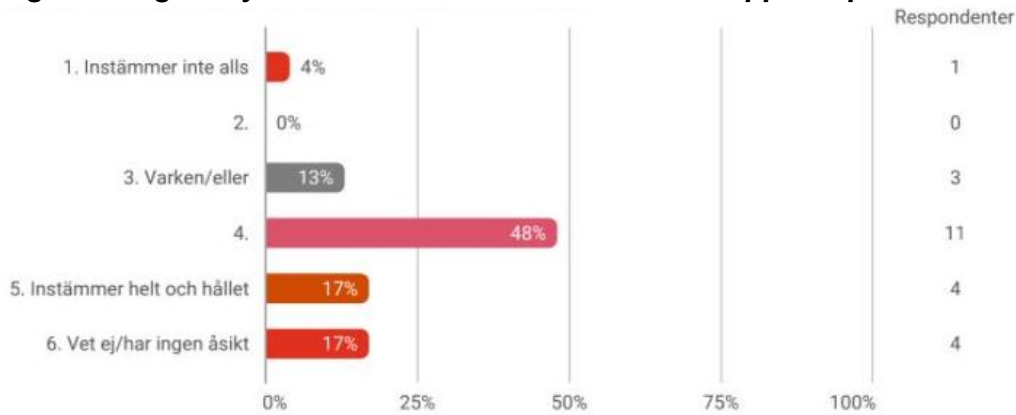
I genomförd enkät ställdes ett antal påståenden om formerna för regionstyrelsens uppsiktsplikt. En fråga var om regionstyrelsen har beslutat om former för uppsiktsplikten (se figur 1). En majoritet av respondenterna, 65%, anser att regionstyrelsen har beslutat om former för uppsiktsplikten. 13% har svarat varken/eller, 17% har svarat nej/har ingen åsikt och 4% instämmer inte alls.

⁷ Rutin för intern styrning och kontroll, beslutad av regiondirektör och daterad 2016-10-20.

⁸ Daterat 2016-08-18.

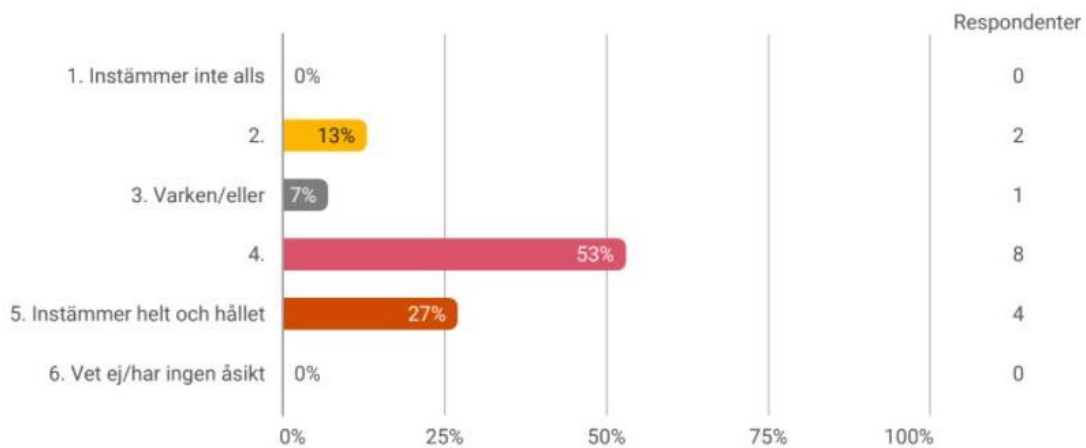
⁹ 2020-02-27 §57.

Figur 1: Regionstyrelsen har beslutat om former för uppsiktsplikten.

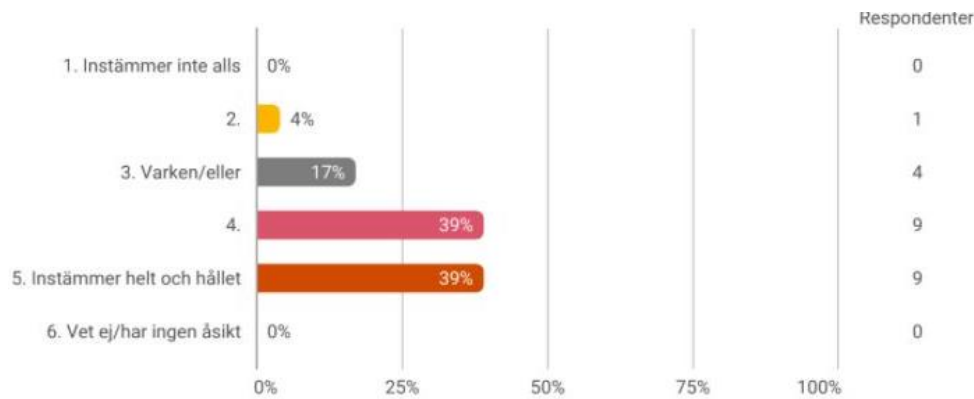
I de fall respondenterna angav alternativen instämmer helt och hållet eller nivån lägre på ovanstående frågor ställdes en följdfråga om de beslutade formerna skapar goda förutsättningar för styrelsen att fullgöra sin uppsiktsplikt (se figur 1a). 80% av respondenterna instämmer helt och hållet eller nivån lägre. 7% har valt alternativet varken/eller och 13% har valt en nivå högre än instämmer inte alls.

Figur 1a: Regionstyrelsens beslutade former skapar goda förutsättningar för styrelsen att fullgöra sin uppsiktsplikt.

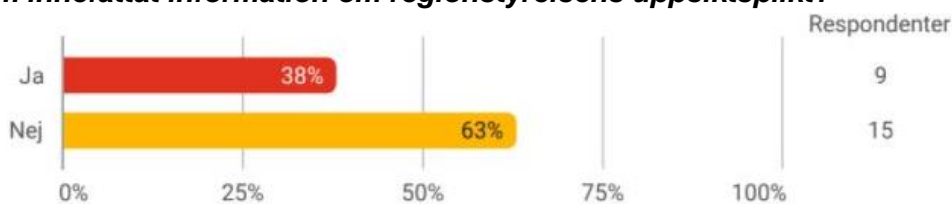
Vidare ställdes en fråga om det finns en god kännedom om uppsiktsplikten och vad den innebär (se figur 2). Av enkätresultatet framgår att en majoritet, 78%, i mer eller mindre utsträckning, anser att man har en god kännedom om vad regionstyrelsens uppsiktsplikt innebär. Av respondenterna har 21% valt alternativen varken/eller och nivån under.

Figur 2: Jag har god kännedom om vad Regionstyrelsens uppsiktsplikt innebär.

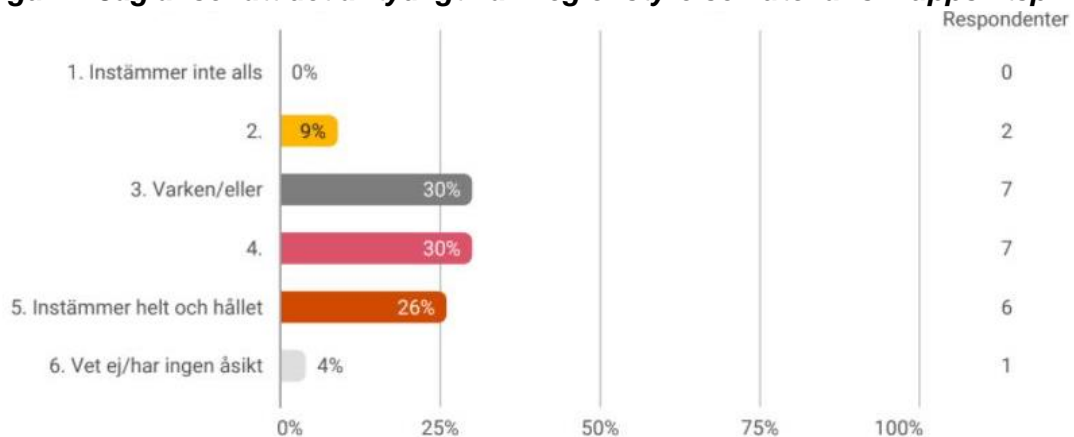
I intervjuer anges det generellt finnas en god medvetenhet hos ledamöterna avseende uppsiktsplikten, i enlighet med enkätresultatet ovan. Utbildning för förtroendevalda inom uppsiktsplikten sker enligt intervju främst i samband med en ny mandatperiod. Regionstyrelsens ledamöter fick enligt intervju utbildning senast mars 2019, där uppsiktsplikten var ett inslag. I den genomförda enkäten ställdes en fråga om ledamöter och ersättare deltagit i någon utbildning som innefattar regionstyrelsens uppsiktsplikt (se figur 3). Av enkätresultatet framgår att 63% har svarat Nej och 38% Ja.

Figur 3: Har du i din roll som ledamot eller ersättare deltagit i någon utbildning som innefattat information om regionstyrelsens uppsiktsplikt?

Vidare ställdes en fråga i enkäten om ledamöter och ersättare anser att det är tydligt när regionstyrelsen utövar sin uppsiktsplikt (se figur 4). Av resultatet framgår att en knapp majoritet, 56%, i mer eller mindre utsträckning, anser att det är tydligt. Av enkätresultatet framgår dock att 39% har svarat varken/eller eller nivån under. 4% har valt alternativet vet ej/har ingen åsikt.

Figur 4: Jag anser att det är tydligt när Regionstyrelsen utövar sin uppsiktsplikt.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Är regionstyrelsens former för uppsikten ändamålsenliga?

Ja. Kommunallagen är en ramlag och förarbetena ger inga tydliga anvisningar om innehållet i uppsiktsplikten. Detta innebär att det är upp till respektive region att utforma uppsiktspliktens innehåll och hur den ska genomföras i praktiken. Granskningen visar att regionstyrelsens ansvar för och innehåll i uppsiktsplikten anges i flera olika styrande dokument i regionen. Vi bedömer att det genom de olika styrdokumenten rörande styrning, uppföljning och intern kontroll, finns en fastställd struktur som ramar in regionstyrelsens arbete med uppsiktsplikten. Vi bedömer utifrån detta att det finns ändamålsenliga former som inkluderar väsentliga delar rörande regionstyrelsens uppsiktsplikt som även skapar förutsättningar för en tydlig röd tråd i arbetet.

Vi noterar främst att det av enkätresultatet framgår ett något svagare resultat bland regionstyrelsens ledamöter och ersättare om man upplever det som tydligt när regionstyrelsen utövar sin uppsiktsplikt och att det kan finnas behov av att uppmärksamma utbildning inom området tydligare.

Regionstyrelsens former, innehåll och praktiska utövande för uppsiktsplikten i Region Örebro län uttrycks inte i ett samlat styrdokument, vilket enligt vår mening ytterligare skulle tydliggöra regionstyrelsens former och arbete med uppsiktsplikten över tid samt även underlätta utbildning. Exempel på vad en strategi för uppsikten kan innehålla presenteras i bilaga 1.

Revisionsfråga 2: Är omfattningen av och innehållet i regionstyrelsens uppsikt tillräcklig?

lakttagelser

Inom ramen för granskningen har regionstyrelsens protokoll gått igenom för perioden januari 2020-maj 2021 för att identifiera i vilken omfattning regionstyrelsen utövar sin uppsiktsplikt. Av protokollsgranskningen framgår främst följande:

- *Periodrapporter*¹⁰ - Regionstyrelsen tar del av periodrapporter vid varje sammanträde. Periodrapporterna fokuserar på en mindre resultatanalys, helårsprognos, nämndernas driftredovisning samt resultaträkning för regionen som helhet och per nämnd. Vidare innehåller periodrapporterna även HR-statistik.
- *Delårsrapport och årsredovisning*¹¹ - Regionstyrelsen tar del av nämndernas verksamhet och ekonomi i detaljerad form i samband med delårsrapport och årsredovisning. Region Örebro läns delårsrapport per 31 juli 2020 innehåller bland annat en ekonomisk redovisning och nämndernas delårsrapporter samt redovisning av effektmål och strategier. Inom ramen för respektive nämnds delårsrapport framgår en redogörelse över väsentliga händelser, prognos för måluppfyllelsen, resultatrapport, HR-statistik, produktions- och nyckeltal, en sammanfattande analys av det ekonomiska resultatet samt helårsprognos. I delårsrapporten finns även ett avsnitt som berör vidtagna åtgärder för att nå ekonomi i balans. Utöver ekonomi och

¹⁰ 2020-03-30 §82, 2020-04-29 §93, 2020-05-26 §107, 2020-10-20 §190, 2020-11-26 §227, 2021-03-22 §55, 2021-04-29.

¹¹ Delårsrapport 2020-09-10 §161 och Årsredovisning 2021-03-22 §62.

verksamhet tar regionstyrelsen del av en åiterrapportering avseende nämndernas internkontroll i samband med årsredovisning, något som ska göras enligt "Reglemente för intern styrning och kontroll". Region Örebro läns årsredovisning 2020 innehåller en samlad bedömning om den interna styrningen och kontrollen varit tillräcklig enligt angivna direktiv.

- *Uppföljning av privata utförare.* Regionstyrelsen ansvarar enligt programmet för att genomföra uppföljning av Vårdval (LOV) samt Privata vårdgivare med upphandlat Vårdavtal (LOU). Av protokoll har regionstyrelsen tagit del av en årsrapport för hälsoval 2020, årsrapport psykoterapi 2020 samt uppföljning av överenskommelse 2020 mellan regionstyrelsen och folktandvårdsnämnden¹².
- *Seminarium¹³.* Regionstyrelsen har inför 2020 och 2021 anordnat seminarium med respektive nämnds presidium och förvaltningschef, i enlighet med "Tidsplan verksamhetsplan med budget 2021 och uppföljning 2020". Syftet med seminariet är att utifrån regionstyrelsens uppsiktsplikt, säkerställa den röda tråden mellan regionfullmäktige och nämnderna samt handlingsplaner för ekonomi i balans. Seminariumen beskrivs i intervjuerna både omfatta året som varit och som framtidsorienterad. Enligt intervjuer fanns vid det senaste seminariet tydliga direktiv framtagna om syfte och vilket innehåll som skulle diskuteras. Vi har för granskningen tagit del av direktiven, där vi noterar att nämndens ordförande och förvaltningschef ska presentera vad nämnden ska vidta för åtgärder för att uppfylla regionfullmäktiges effektmål och strategier samt en handlingsplan för ekonomi i balans i de fall nämnden redovisar underskott år 2020. Vid samtliga intervjuer beskrivs seminariet som värdefullt, både av regionstyrelsens presidium och av respektive nämndsordförande.
- *Träff mellan regionstyrelsens ordförande, regiondirektör samt nämndsordförande och förvaltningschef¹⁴* - Regionstyrelsens ordförande och regiondirektören har regelbundna träffar med respektive nämndsordförande och förvaltningschef ca 2 gånger per år. Syftet med träffarna är att inom ramen för regionstyrelsens uppsiktsplikt diskutera hur nämndens arbete fortskrider med koppling till främst verksamhetsplan och budget och andra eventuella uppdrag. Utöver det nämns även samverkan och utveckling som viktiga diskussionsområden. Av vår protokollsgenombgång noteras att regionstyrelsens ledamöter har delgetts minnesanteckningar från samtal mellan regionstyrelsens ordförande och nämndernas ordförande vid sammanträdet 2020-10-20, §217, inom ramen för meddelanden/anmälningsärenden. I intervju framgår att minnesanteckningar inte förts vid alla möten men detta ska enligt uppgift ske fortsättningsvis för att underlätta informationsöverföringen till samtliga regionstyrelseledamöter och skapa en bättre spårbarhet. Några formella direktiv för hur och när träffarna ska genomföras har inte noterats. Vid samtliga intervjuer beskrivs även dessa träffar som värdefulla.

¹² 2021-03-22 §47, §49 samt §51.

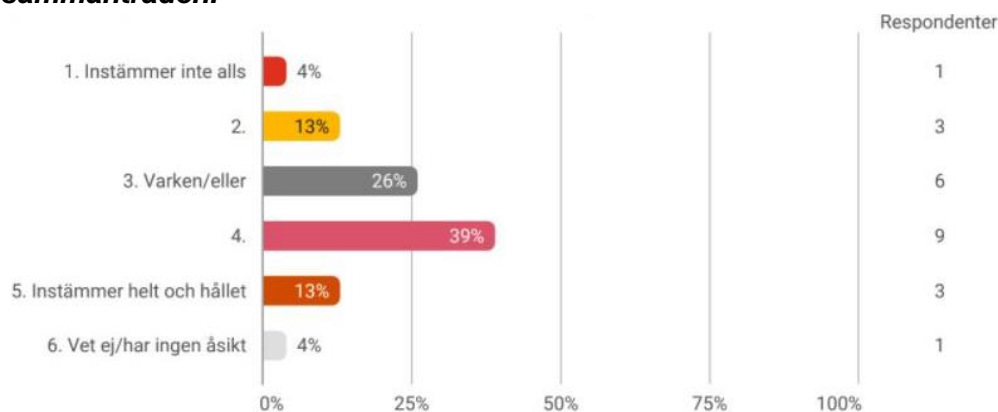
¹³ 2021-01-26 §21 2021-02-18 §39.

¹⁴ Minnesanteckning från träff har delgetts regionstyrelsen vid sammanträdet 2020-10-20 §217 inom ramen för meddelanden/anmälningsärenden.

- *Regiondirektören informerar.* Regionstyrelsen tar löpande del av information från regiondirektören vid varje sammanträde, där väsentliga frågor och information rörande Region Örebro läns verksamhet enligt uppgift ges.
- Av revisorernas granskning av ägarstyrningen 2020 framgår att det finns styrning som reglerar hur dialogen mellan ägaren och bolagen ska ske. Det framgår även att Region Örebro läns förvaltnings AB:s ordförande och VD träffar respektive bolags ordförande och VD årligen. Regionstyrelsen ska årligen, senast den sista april, i beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som Region Örebro län helt eller delvis äger eller annars har intresse i enligt 10 kap. 3–4 §§ kommunallagen under föregående kalenderår, har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. I revisorernas granskning av ägarstyrning år 2020 framgick att regionstyrelsen behandlade frågan om bolagens verksamhet varit förenlig med det kommunala ändamålet ändamålet för år 2019 under våren 2020. För år 2020 visar vår protokollsgranskning att detta skedde på regionstyrelsens sammanträde 2021-03-22, §58. Regionstyrelsen godkände också ägda bolags årsredovisningar för år 2020 vid sammanträdena 2021-03-22, §59 och 2021-04-29, §84.

I enkäten ställdes en fråga om uppsiktsplikten är ett återkommande ärende på regionstyrelsens sammanträden (se figur 5). Av enkätresultatet framgår att en majoritet, 52%, instämmer helt och hållet eller nivån lägre. Av respondenterna har 43% valt alternativen varken/eller och nivån under. 4% har svarat vet ej/ingen åsikt.

Figur 5: Regionstyrelsens uppsikt är ett återkommande ärende på styrelsens sammanträden.

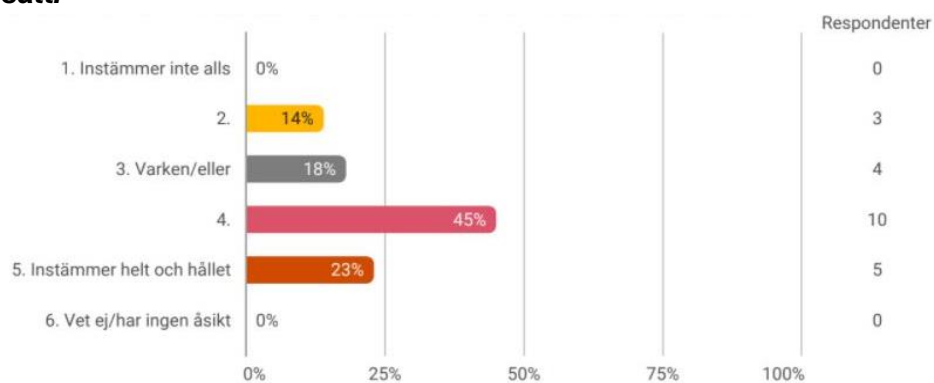

I intervjuer med regionstyrelsens presidium, nämndsordföranden samt tjänstepersoner som arbetar med budgetprocessen, verksamhetsplan samt internkontroll uppges att det finns en tydlig tidsplan med tydliga riktlinjer och anvisningar i Region Örebro län inför periodrapport, delårsbokslut och årsredovisning. Vidare är uppfattningen från samtliga intervjuade att rapporteringen fungerar väl och att den sker i enlighet med de direktiv som finns. Regionen har sedan 2014 haft verksamhetsuppföljning genom ett it-stöd för planering och uppföljning. I it-stödet hanteras regionens arbete med styrning, måluppföljning och internkontroll. I intervjuer beskrivs stödet skapa goda förutsättningar för det löpande arbetet och uppföljning. Enligt intervju har politiker inte tillgång till systemet. Vidare finns på förvaltningsnivå en strategigrupp för planering och uppföljning, där respektive förvaltning finns representerade. Inom ramen för strategigruppen

hanteras enligt uppgift frågor kopplat till styrning, uppföljning och intern kontroll samt processutveckling och tidsplaner. Gruppen utgör även ett forum för erfarenhetsutbyte och utveckling inom ramen för det systematiska utvecklingsarbetet. Strategigruppen träffas var 6:e vecka och det är regionstyrelseförvaltningens verksamhetscontroller som är sammankallande.

Vidare ställdes en fråga i enkäten om arbetet med uppsiktsplikten fungerar ändamålsenligt (se figur 6). Av enkätresultatet framgår att en majoritet, 68%, instämmer helt och hållet eller nivån lägre. Av respondenterna har 32% valt alternativen varken/eller och nivån under.

Figur 6: Regionstyrelsens arbete med uppsiktsplikten sker på ett ändamålsenligt sätt.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Är omfattningen av och innehållet i regionstyrelsens uppsikt tillräcklig?

Ja. Granskningen visar att regionstyrelsens arbete med uppsiktsplikten sker genom periodrapporter, delårsrapport och årsredovisning, där löpande information om ekonomi, verksamhet och nämndernas arbete med internkontroll ges. Vidare anordnas träffar genom seminarier och träffar mellan regionstyrelsens ordförande, regiondirektör och nämndsordförande och förvaltningschef. Samtliga intervjuade anger att dessa träffar fyller en tydlig funktion inom ramen för regionstyrelsens uppsiktsplikt. Vidare konstateras att det finns en tydlig tidsplan med tydliga riktlinjer och anvisningar för hur och när uppföljning av verksamhet, ekonomi samt intern kontroll ska ske.

På förvaltningsnivå finns en strategigrupp för planering och uppföljning med representanter från samtliga förvaltningar och regionen har även ett it-stöd för planering och uppföljning som vi utifrån intervjuerna bedömer fungerar som ett bra stöd.

Utifrån ovanstående är vår bedömning att omfattningen och innehållet i regionstyrelsens uppsikt i allt väsentligt är tillräcklig.

Revisionsfråga 3: Begär regionstyrelsen upplysningar från nämnderna och bolagen och kontrollerar vidtagna åtgärder i tillräcklig utsträckning? lakttagelser

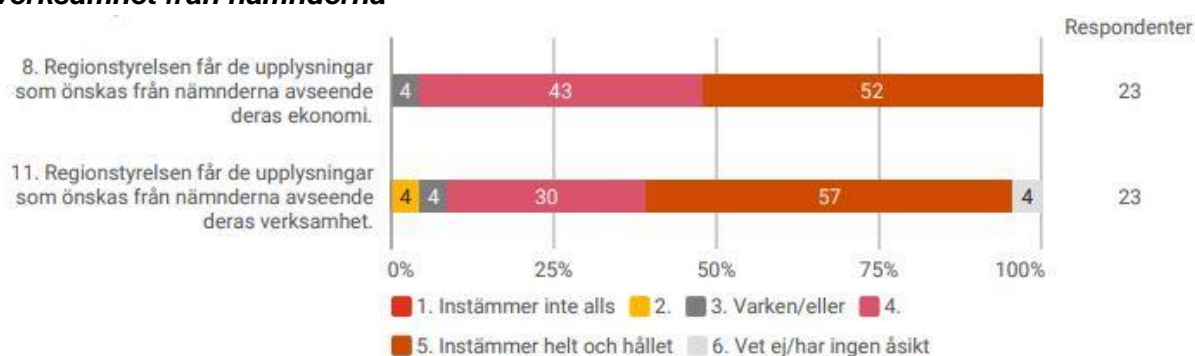
Upplysningar från regionens nämnder

Regionstyrelsen får och begär upplysningar avseende ekonomi, verksamhet och intern kontroll från regionens nämnder i samband med de tillfällen och med det innehåll som

ovan beskrivits i revisionsfråga 2. Vid intervjuer framgår att regionstyrelsen även får upplysningar om nämndernas pågående arbete genom ärendeberedningsprocessen, då ärenden från nämnderna kommer till regionstyrelsen för beslut eller vidare beredning inför beslut i fullmäktige. Vidare kan särskilda upplysningar inhämtas från nämnderna via dialog vid behov. Exempel som ges är den nationella Tandvårdsutredningen och nyckelrekryteringar.

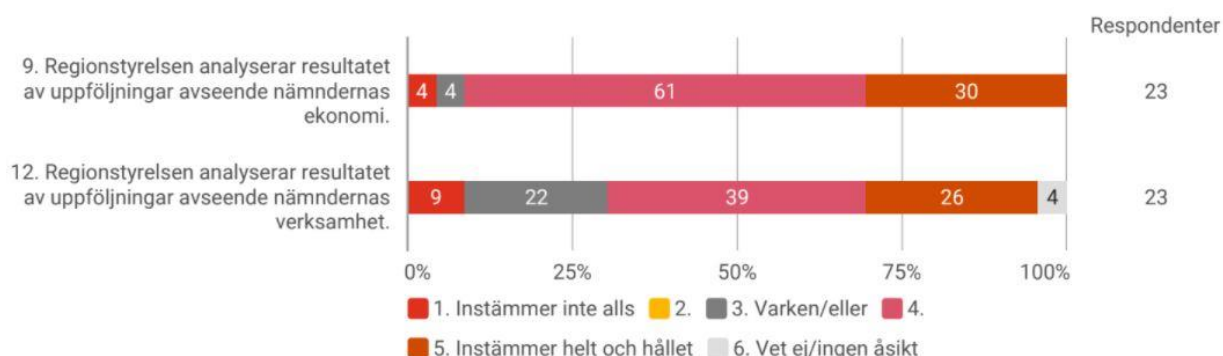
Av genomförd enkät framgår att majoriteten av respondenterna anser att regionstyrelsen får de upplysningar som önskas från nämnderna avseende deras *ekonomi* (95%) och *verksamhet* (87%) (se figur 7). Avseende *ekonomi* har 4% svarat varken/eller och avseende *verksamhet* har 8% av respondenterna valt alternativet varken/eller och nivån under. 4% har svarat vet ej/ingen åsikt.

Figur 7: Regionstyrelsen får de upplysningar som önskas avseende ekonomi och verksamhet från nämnderna

Vidare, enligt figur 8, framgår att majoriteten av respondenterna anser att regionstyrelsen analyserar resultatet av uppföljningarna avseende *ekonomi* (91%) och *verksamhet* (65%). Avseende *ekonomi* valde 4% alternativet varken/eller och 4% valde alternativet instämmer inte alls. Avseende *verksamhet* valde 22% alternativet varken/eller, 9% instämmer inte alls och 4% vet ej/ingen åsikt.

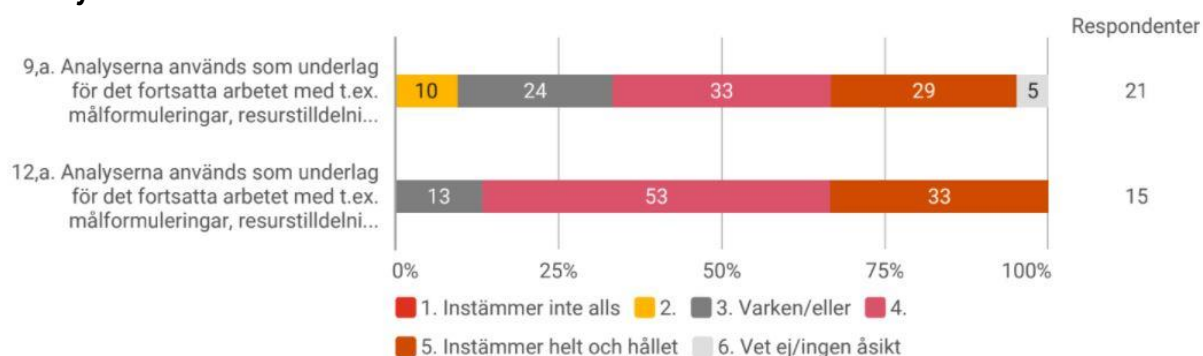
Figur 8: Regionstyrelsen analyserar resultatet av uppföljningarna avseende nämndernas ekonomi och verksamhet

I de fall respondenterna angav alternativet instämmer helt och hållet eller nivån lägre på ovanstående frågor ställdes en följdfråga om analys avseende *ekonomi* och *verksamhet* används som underlag för målformuleringar, resurstilldelning och/eller utarbetandet av direktiv och riktlinjer (se figur 8a). Av respondenterna angav 62% att underlaget används avseende *ekonomi* och 86% avseende *verksamhet*. Avseende *ekonomi* valde

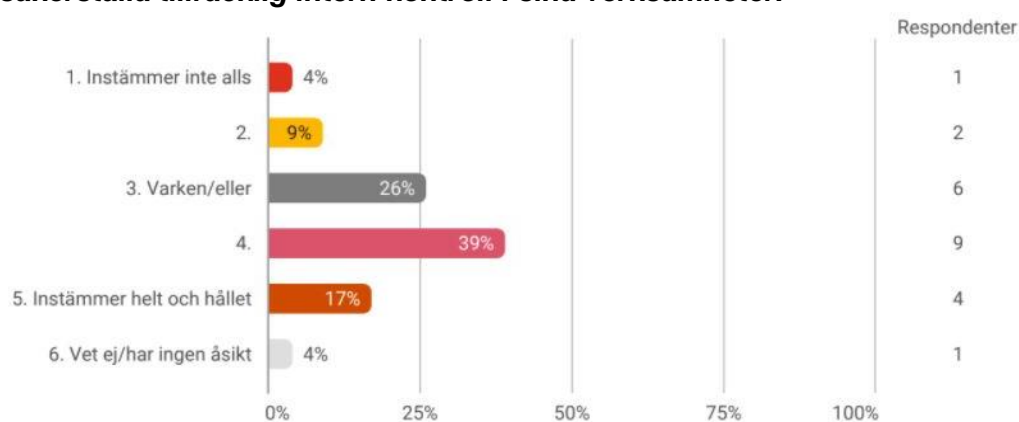
5% alternativet vet ej/ingen åsikt och 10% närmare instämmer inte alls. Inom verksamhet angav 13% varken/eller.

Figur 8a: Analys avseende ekonomi och verksamhet används som underlag med målformuleringar, resurstilldelning och/eller utarbetandet av direktiv och riktlinjer¹⁵

Vidare, enligt figur 9 nedan, visar enkätresultatet att majoriteten av respondenterna, 56% instämmer helt eller en nivå lägre om att regionstyrelsen regelbundet följer upp att nämnderna arbetar för att säkerställa tillräcklig intern kontroll i sina verksamheter. 26% har svarat varken/eller och 13% har svarat instämmer inte alls eller nivån högre. Vidare har 4% valt alternativet vet ej/ingen åsikt.

Figur 9: Regionstyrelsen följer regelbundet upp att nämnderna arbetar för att säkerställa tillräcklig intern kontroll i sina verksamheter.

Av reglemente för intern styrning och kontroll framgår att regionstyrelsen i samband med uppföljningen vid del- och helår vid behov ska göra påpekanden och ge anvisningar till nämnderna samt uppmärksamma fullmäktige på och ge förslag till åtgärder vid behov. Av regionens årsredovisning för år 2020 framgår att hälso- och sjukvårdsnämnden redovisar ett underskott om 336 mnkr. Samhällsbyggnadsnämnden redovisar ett underskott om 71 mnkr och folktandvårdsnämnden ett underskott om 24 mnkr. Berörda nämnder har enligt uppgift beslutade handlingsplaner för en ekonomi i balans sedan tidigare. Vid intervjuer framgår att nämnderna arbetar med handlingsplanerna men att pandemin har bidragit till en extraordinär period, där

¹⁵ 9.a: Analyserna används som underlag för det fortsatta arbetet med t.ex. målformuleringar, resurstilldelning och/eller utarbetandet av direktiv och riktlinjer avseende *ekonomi*.
12.a: Analyserna används som underlag för det fortsatta arbetet med t.ex. målformuleringar, resurstilldelning och/eller utarbetandet av direktiv och riktlinjer avseende *verksamhet*.

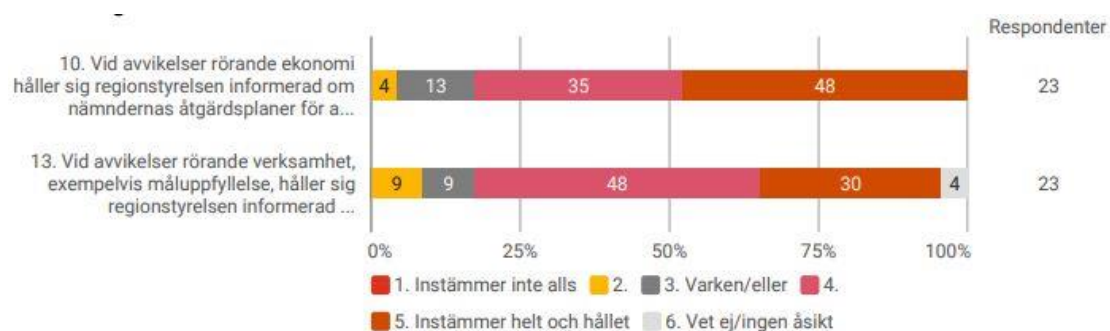
nämnderna men framför allt hälso- och sjukvårdsnämnden, har fått ändra sina prioriteringar för att kunna hantera situationen på bästa sätt. Pandemin har också haft en effekt på både kostnader och intäkter. Information om berörda nämnders handlingsplanerna för en ekonomi i balans framgår i regionens delårsrapport 2020, där även pandemins påverkan berörs.

Inom ramen för granskningen har regionstyrelsens protokoll gått igenom för perioden januari 2020-maj 2021, för att identifiera i vilken omfattning regionstyrelsen har gett nämnderna uppdrag eller lämnat påpekanden. Av protokoll noteras inget särskilt beslut eller påpekande från regionstyrelsen under perioden. Vidare noteras inget beslut i nära anslutning till periodrapporter och delårsrapport. Att regionstyrelsen inte lämnat några påpekanden bekräftas också vid intervjuer med regionstyrelsens presidium. Anledningen till detta är med hänvisning till den rådande pandemin och att nämnderna har de beslutade handlingsplanerna sedan tidigare. Vidare framgår att regionstyrelsen vid behov i regel ger påpekanden men med undantag för 2020 och i början av 2021. Dock framgår i intervju att det kan vara lite otydligt om när och hur regionstyrelsen ska agera i fall av att en nämnd visar tydliga avvikelser exempelvis från tilldelade ekonomiska ramar. Av reglementet för intern kontroll och styrning §15 framgår att nämnderna vid avvikelser från måluppfyllelse och tilldelade ekonomiska ramar ska ge uppdrag eller lämna anvisningar till förvaltningarna. Flera intervjuade anger att nämnderna följer dessa direktiv så att det för regionstyrelsens del mer handlar om att följa upp att det sker och hur det går med genomförandet av åtgärder.

I intervjuer framgår att regionstyrelsen har fått återrapportering av nämndernas arbete för en ekonomi i balans och verksamhetsmål i samband med seminarier och träffar, vilket bekräftas i intervjuerna med nämndsordföranden. Vi har för granskningen tagit del av protokoll under 2019, där vi noterar att regionstyrelsen tidigare har begärt in återrapportering av åtgärder och effekter av handlingsplanerna för en ekonomi i balans.

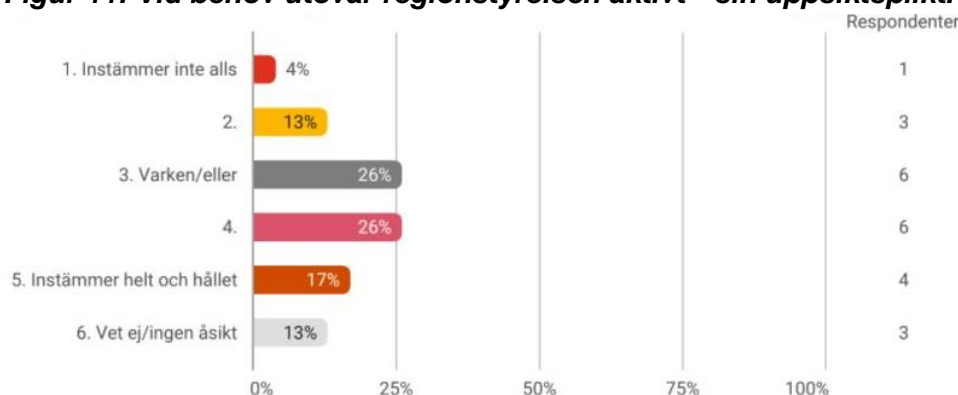
Enligt figur 10 nedan, framgår att majoriteten av respondenterna (83%) anser att regionstyrelsen, vid avvikelser rörande *ekonomi* håller sig informerad om nämndernas åtgärdsplaner för att ekonomin ska förbättras. Vidare anger 17% av respondenterna alternativen varken/eller och nivån under. Majoriteten av respondenterna, 78%, anser att regionstyrelsen, vid avvikelser avseende *verksamhet eller måluppfyllelse*, håller sig informerad om nämndernas åtgärdsplaner. Vidare anger 18% av respondenterna alternativen varken/eller och nivån under. 4% har svarat vet ej/ingen åsikt.

Figur 10: Vid avvikelser rörande ekonomi och verksamhet håller sig regionstyrelsen informerad om åtgärdsplaner

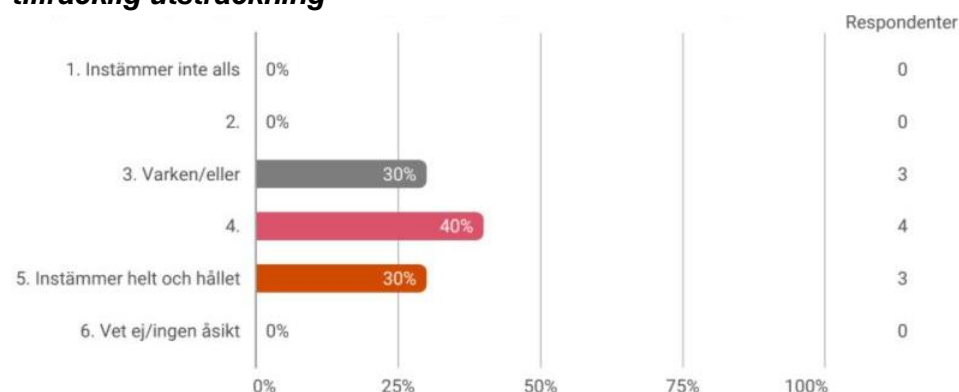
Vidare, enligt figur 11 nedan, framgår ett splittrat resultat om regionstyrelsen vid behov utövar sin uppsiktsplikt aktivt. 43% instämmer helt och hållet eller nivån lägre. Vidare anger 43% av respondenterna alternativen varken/eller, nivån under eller instämmer inte alls. 13% har svarat vet ej/ingen åsikt.

Figur 11: Vid behov utövar regionstyrelsen aktivt¹⁶ sin uppsiktsplikt.

I de fall respondenterna angav alternativen instämmer helt och hållet eller nivån lägre ställdes en följdfråga om regionstyrelsen följer upp att förbättringsåtgärder genomförs i tillräcklig utsträckning (se figur 11a). Majoriteten av respondenterna, 70%, valde alternativet instämmer helt och hållet eller nivån lägre. 30% valde alternativet varken/eller.

Figur 11a: Regionstyrelsen följer upp att förbättringsåtgärder genomförs i tillräcklig utsträckning

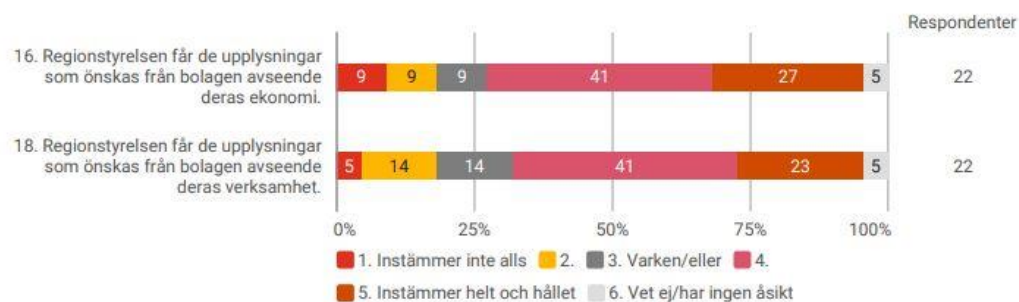
Uppllysningar från bolag

I genomförd enkät ställdes ett antal påståenden avseende bolagen. Resultatet, som framgår i figur 12 nedan, visar att majoriteten av respondenterna, totalt 68% instämmer helt och hållet eller nivån lägre, avseende om regionstyrelsen får de uppllysningar som önskas från bolagen avseende deras *ekonomi*. Totalt 27% av respondenterna anger alternativen varken/eller, nivån under eller instämmer inte alls. 5% valde alternativet vet ej/ingen åsikt. Motsvarande siffror för uppllysningar avseende bolagens *verksamhet* är att totalt 64% instämmer helt och hållet eller nivån lägre och totalt 33% svarar

¹⁶ Exempel kan vara råd, anvisningar eller förslag då en nämnd redovisar negativa avvikelser rörande ekonomi eller måluppfyllelse.

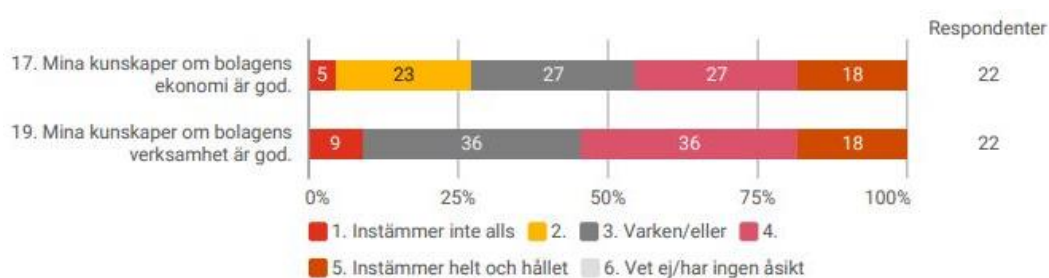
varken/eller, nivån under eller instämmer inte alls. 5% valde alternativet vet ej/ingen åsikt.

Figur 12: Upplysningar från bolagen avseende ekonomi och verksamhet

Vidare framgår ett splittrat resultat bland regionstyrelsens ledamöter avseende regionstyrelsens kunskaper om bolagens *ekonomi* och *verksamhet* och om den är god (se figur 13). Avseende *ekonomi* instämmer totalt 45% helt och hållet eller nivån lägre. 27% har svarat varken/eller och totalt 28% har svarat instämmer inte alls eller nivån högre. För *verksamhet* instämmer totalt 54% helt och hållet eller nivån lägre. 36% har svarat varken/eller och 9% instämmer inte alls.

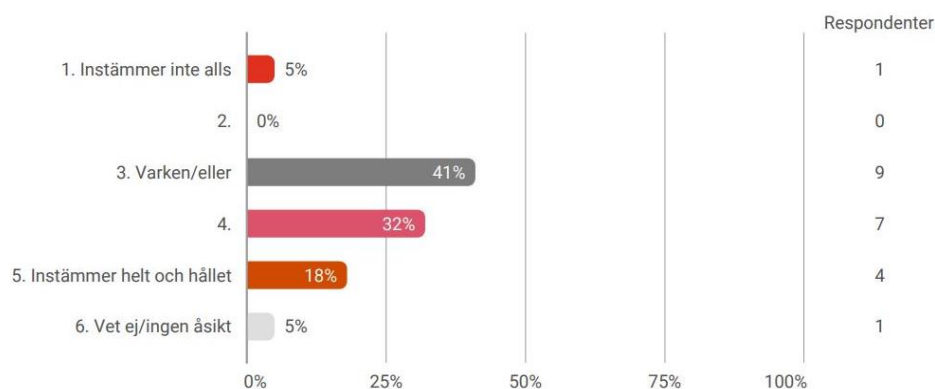
Figur 13: Kunskaper om bolagens ekonomi och verksamhet

Av lämnade fritextsvar på ovanstående enkätfrågor om bolagen framgår att bolagen följs upp löpande genom regionstyrelsens arbetsutskott och förvaltningsbolaget. Enskilda ledamöter som sitter i arbetsutskottet får därigenom upplysningar om både ekonomi och verksamhet oftare och ges därmed förutsättningar för en ökad kunskap om bolagen. Enligt intervju har regionstyrelsen inga liknande träffar eller seminarium med bolagen som regionstyrelsen har regelbundet med nämnderna.

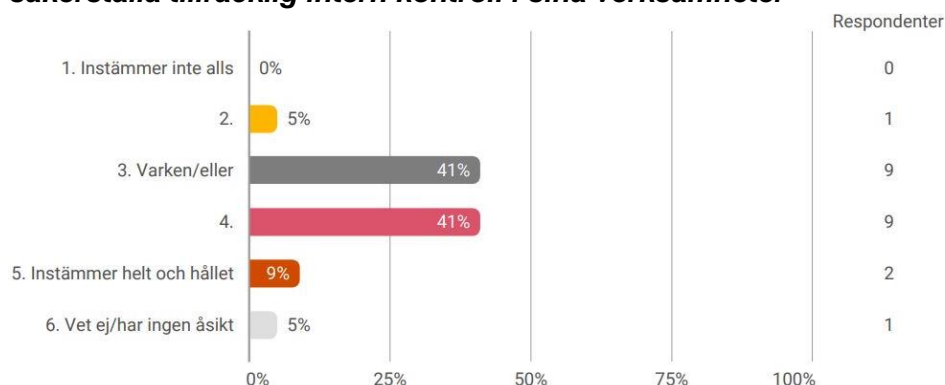
I enkäten ställdes också påståenden om regionstyrelsen håller sig informerad om bolagens åtgärdsplaner för förbättrat resultat (se figur 14). 50% av respondenterna har svarat instämmer helt och hållet eller nivån lägre. Vidare har 41% svarat varken/eller och 5% har svarat instämmer inte alls och resterande 5% har svarat vet ej/ingen åsikt.

Figur 14: Vid avvikelser rörande ekonomi och/eller verksamhet håller sig regionstyrelsen informerad om bolagens åtgärdsplaner för förbättrade resultat.

I enkäten ställdes också påståenden om regionstyrelsen regelbundet följer upp att bolagen arbetar med att säkerställa en tillräcklig internkontroll i sina verksamheter (se figur 15). 50% har svarat instämmer helt och hållet eller nivån lägre. Vidare har 41% svarat varken/eller och 5% har svarat nivån lägre. Vidare har 5% valt alternativet vet ej/ingen åsikt.

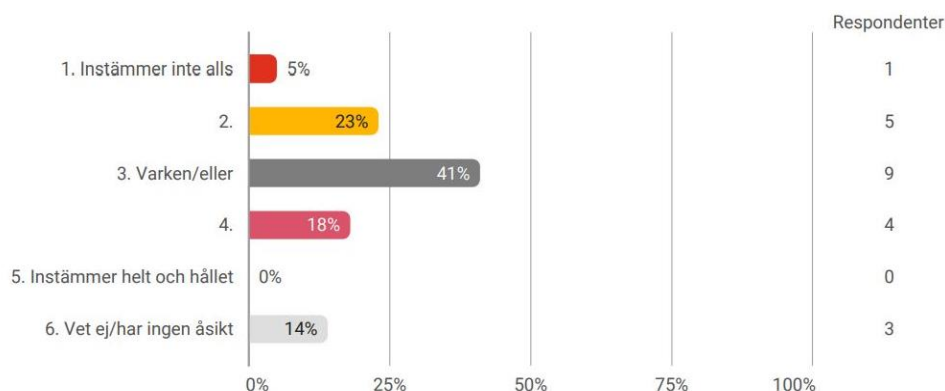
Figur 15: Regionstyrelsen följer regelbundet upp att bolagen arbetar med att säkerställa tillräcklig intern kontroll i sina verksamheter

Som nämnts tidigare i rapporten genomförde PwC på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna en granskning av ägarstyrningen av hel- och delägda bolag under år 2020. I granskningen framkom bland annat att regionstyrelsen inte tog del av bolagens styrelseprotokoll. Med bakgrund i revisorernas granskning och rekommendationerna i den anger flera av de intervjuade att det har påbörjats ett arbete med att ytterligare förstärka regionstyrelsens uppsiktsplikt och gentemot bolagen. Ett exempel som nämns är att protokoll från bolagen nu utgör underlag till regionstyrelsens sammanträden i enlighet med direktiven i regionens bolagspolicy, vilket underlättar för samtliga regionstyrelseledamöter att hålla sig informerade.

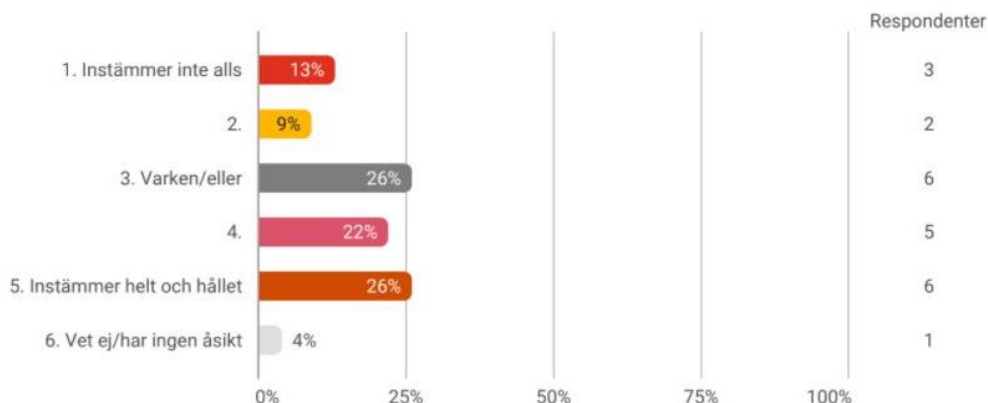
I samband med genomförd enkät ställdes ett påstående om skillnaden i regionstyrelsens utövande av uppsiktsplikten, mellan nämnderna och bolagen är liten. (se figur 16 nedan). Av enkätresultatet framgår att flera av respondenterna har svarat varken/eller, 41%. Vidare har 28% svarat att man inte tycker skillnaden är liten och resterande 18% tycker att den är liten. 14% valde alternativet vet ej/har ingen åsikt.

Figur 16: Skillnaden i regionstyrelsens utövande av uppsiktsplikten mellan nämnderna och bolagen är liten.

Som ledamot i en nämnd eller styrelse åligger ett aktivitetskrav. Varje ledamot har ett eget ansvar att aktivt ta del av information som är tillgänglig. I enkäten ställdes en fråga om samtliga ledamöter och ersättare i regionstyrelsen har samma möjligheter att tillgodogöra sig information kopplat till uppsikten (se figur 17). Av enkätresultatet framgår ett splittrat resultat. 48% instämmer i att samtliga har liknande möjligheter att tillgodogöra sig information. 26% har svarat varken/eller och 22% har svarat har svarat instämmer inte alls eller nivån högre. 4% har valt alternativet vet ej/ingen åsikt.

Figur 17: Samtliga ledamöter och ersättare i Regionstyrelsen har samma möjligheter att tillgodogöra sig information kopplat till uppsiktsplikten.

I intervju med regionstyrelsens presidium uppges att en anledning till ovanstående resultat i enkäten tros bero på i första hand att samtliga ledamöter och ersättare inte tjänstgör/arvoderas i lika stor utsträckning då de har olika roller. Vidare sitter flera av ledamöterna i regionstyrelsen även i regionstyrelsens arbetsutskott tillika förvaltningsbolagets styrelse och ges därmed förutsättningar för en ökad tillgång till information. Som tidigare nämnt under revisionsfråga 2 pågår ett arbete med att förbättra informationsöverföringen till samtliga regionstyrelseledamöter.

Bedömning

Revisionsfråga 3: Begär regionstyrelsen upplysningar från nämnderna och bolagen och kontrollerar vidtagna åtgärder i tillräcklig utsträckning?

Ja. Granskningen visar att regionstyrelsen begär upplysningar om nämndernas ekonomi, verksamhet och deras arbete med intern kontroll i enlighet med gällande direktiv. Utifrån hälso- och sjukvårdsnämndens, samhällsbyggnadsnämndens och folkandvårdsnämndens underskott för år 2020, har regionstyrelsen inte gett några formella påpekanden eller anvisningar i nära anslutning till rapporteringarna under 2020. Anledningarna till detta är den rådande covid-19 pandemin och att samtliga tre ovanstående nämnder har beslutat om handlingsplaner för en ekonomi i balans tidigare år. Regionstyrelsen har dock tidigare under 2019 begärt in återrapportering av åtgärder och effekter av handlingsplanerna för en ekonomi i balans. Vår bedömning är att styrelsen, utöver den löpande dokumenterade uppföljningen, med regelbundenhet följer upp nämndernas arbete genom seminarium och styrelseordförändens möten med nämndsordförändena. Som helhet bedömer vi utifrån enkätsvaren att det finns ett behov av att säkerställa att väsentlig information rörande uppsikten från dessa möten men även styrelsens arbetsutskotts sammanträden, tillgängliggörs för samtliga styrelseledamöter på ett bättre sätt. Av intervjuerna framgår att ett arbete med att förbättra dessa delar har påbörjats.

Pandemin har varit och är en extraordinär situation, vilket har påverkat berörda nämnders förutsättningar för budgetföljsamhet. Genom fullmäktiges beslut om verksamhetsplan och budget får nämnderna sin budgettram att årligen förhålla sig till. Vi anser därför det är viktigt att regionstyrelsen även fortsatt noggrant behöver följa nämndernas arbete för att vid behov aktivt utöva sin uppsiktsplikt. Detta som grund till att önskade resultat från nämndernas arbete med sina handlingsplaner ska uppnås och att driftsbudgetar för år 2021 ska kunna hållas. Vikten av att nämnderna håller sina tilldelade ekonomiska ramar, kan inte nog betonas ur ett långsiktigt ekonomiskt perspektiv.

Revisionsfråga 4: Rapporterar regionstyrelsen till fullmäktige i tillräcklig utsträckning?

I denna revisionsfråga berörs inte bolagen då rapporteringen avseende bolagen till regionfullmäktige ingick i revisorernas granskning av ägarstyrning 2020.

lakttagelser

I "Bestämmelser för politiska organ inom Region Örebro län" anges att regionstyrelsen ska; se till att uppföljning sker till regionfullmäktige från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret samt att till regionfullmäktige regelmässigt rapportera hur verksamheten i de bolag som Region Örebro län helt eller delvis äger eller annars har intresse i utvecklas, och hur den totala ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Vidare ska regionstyrelsen enligt "Reglemente för intern styrning och kontroll" göra en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig i enlighet med 4 § samt utvärdera Region Örebro läns samlade system för intern styrning och kontroll. Bedömningen ska delges regionfullmäktige i samband med årsredovisningen. Region Örebro läns årsredovisning 2020 innehåller en samlad bedömning om den interna styrningen och kontrollen varit tillräcklig enligt angivna direktiv ovan.

Av dokumentet "Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare på uppdrag av Region Örebro län" framgår att nämnderna ska årligen, till regionstyrelsen och regionfullmäktige, åiterrapportera hur arbetet med uppföljning, kontroll och insyn i enlighet med programmet har bedrivits. Som tidigare nämnts har regionstyrelsen tagit del av en årsrapport för hälsoval 2020, årsrapport psykoterapi 2020 samt uppföljning av överenskommelse 2020 mellan regionstyrelsen och folktandvårdsnämnden. Någon åiterrapportering av hur arbetet med uppföljning, kontroll och insyn i enlighet med programmet har inte rapporterats till regionfullmäktige för 2020.

I intervjuer lyfts att rapportering från samtliga nämnder från regionstyrelsen till regionfullmäktige i huvudsak sker genom delårsrapport och årsredovisning. Vidare uppges att uppsiktsplikten, d.v.s. hur regionstyrelsen uppfyllt sin uppsiktsplikt, inte rapporterats som ett särskilt eller eget ärende till regionfullmäktige utan rapporteras inom ramen för uppföljningsrapporterna. Dock anger några att en avrapportering av uppsikten skulle vara ett tydligt sätt för regionstyrelsen att rapportera hur ansvaret fullgjorts. Vidare uppges i intervju att i samband med hanteringen av delårsrapport och årsredovisning har underskott inom särskilda nämnder diskuterats, exempelvis hälso- och sjukvårdsnämnden.

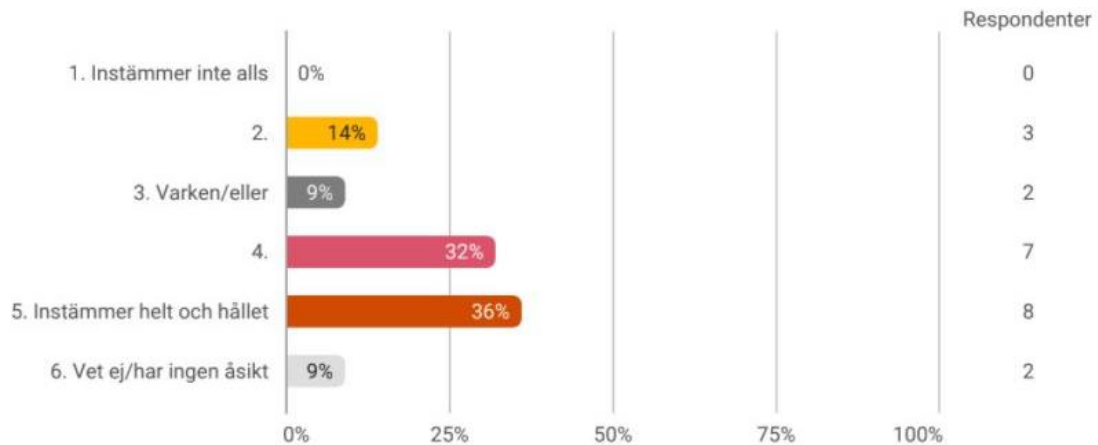
Av vår protokollsgranskning kan vi inte identifiera att regionstyrelsen, utifrån informationen i sina periodrapporter, tagit initiativ att informera fullmäktige om exempelvis hälso- och sjukvårdsnämndens prognostiserade underskott för helåret 2020 i ett eget ärende innan delårsrapporten. En anledning till detta anges kunna vara att det nu är ett formellt rapporteringstillfälle färre än tidigare jämfört med 2019. Upprättandet av minst en delårsrapport är inom lagens krav¹⁷. Delårsrapporten år 2020 behandlades på fullmäktiges sammanträde 2020-09-24, §108. Rapporteringen av delårsrapport 1 och 2 för år 2019 skedde på fullmäktiges sammanträden 2019-06-18 §89 och 2019-10-25, §152.

Vidare lämnar nämndsordföranden information till regionfullmäktige i samband med att nämndsordföranden svarar på frågor. Intervjuade anger även att fullmäktige hålls informerade om viktiga ärenden genom motioner och interpellationer samt att det på fullmäktigesammanträdena finns en informationspunkt, där väsentlig information delges fullmäktiges ledamöter.

Av enkätresultatet, se figur 18 nedan, framgår att en majoritet av respondenterna, 68%, anser att rapportering av uppsiktsplikten till fullmäktige fungerar tillfredsställande. 23% valde alternativet varken/eller eller lägre. 9% valde alternativet vet ej/har ingen åsikt.

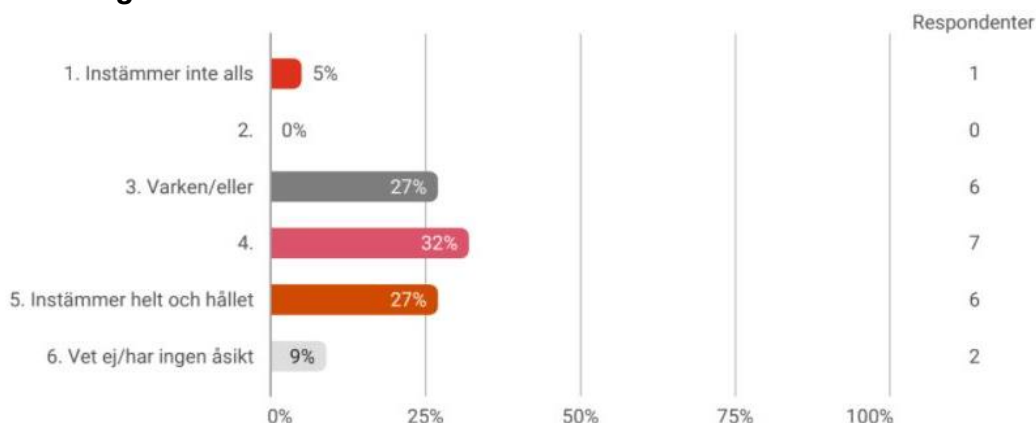
¹⁷ I kommunallagen anges att 16§ fullmäktige ska behandla minst en delårsrapport som upprättats enligt 13 kap. 1 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning.

Figur 18: Rapporteringen av uppsiktsplikten till fullmäktige fungerar tillfredsställande.

Av enkätresultatet, se figur 19 nedan, framgår att 59% instämmer helt och hållet eller en nivå lägre om att ordförande i nämnder och bolag kan spela en mer aktiv roll på fullmäktiges möten med att informera om och diskutera verksamheten. 27% har svarat varken/eller, 5% har svarat instämmer inte alls och 9% har svarat vet ej/ingen åsikt.

Figur 19: Ordförande i nämnder och bolag kan spela en mer aktiv roll på fullmäktiges möten med att informera om och diskutera verksamheten.

Bedömning

Revisionsfråga 4: Rapporterar regionstyrelsen till fullmäktige i tillräcklig utsträckning?

Delvis. Den huvudsakliga rapporteringen till regionfullmäktige sker genom delårsrapport och årsredovisning i enlighet med givna direktiv, där även regionstyrelsens bedömning av intern styrning och kontroll ingår i årsredovisningen 2020. Fullmäktige ges även kompletterande information i olika frågor genom motioner som väckts och interpellationer som ställts. Granskningen visar dock att regionstyrelsen inte lämnat någon samlad rapportering om hur styrelsen fullgjort sin uppsiktsplikt. Exempel på vad den samlade rapporteringen av uppsiktsplikten kan innehålla presenteras i bilaga 1.

Direktiven anger att uppföljning ska ske under budgetåret och vi kan konstatera att rapporteringen sker genom delårsrapporten. Till skillnad från 2019 fick fullmäktige information både i juni och oktober. Under 2020 fick fullmäktige information först i september, vilket är sent under budgetåret. Vi anser att väsentliga avvikelser som exempelvis prognostiserade underskott, bör komma fullmäktige till kännedom på

närmast följande sammanträde, d.v.s. det ska inte behöva dröja ända till delårsrapporten som ligger sent under budgetåret.

Vi kan konstatera att återrapportering till regionfullmäktige av hur arbetet med uppföljning, kontroll och insyn har bedrivits avseende privata utförare, inte har skett till fullmäktige i enlighet med gällande direktiv.

Samlad bedömning

Utifrån genomförd granskning är vår sammanfattande revisionella bedömning att regionstyrelsen *i allt väsentligt* bedriver sin uppsiktsplikt på ett ändamålsenligt sätt.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Är regionstyrelsens former för uppsikten ändamålsenliga?	Ja - Regionstyrelsens ansvar för och innehåll i uppsiktsplikten anges i flera olika styrande dokument i regionen. Genom dessa finns en fastställd struktur och ändamålsenliga former som inkluderar väsentliga delar rörande regionstyrelsens uppsiktsplikt och som även skapar förutsättningar för en tydlig röd tråd i arbetet. Vi anser att regionstyrelsens arbete med uppsiktsplikten skulle berikas och tydliggöras ytterligare genom en strategi för arbetet med uppsiktsplikten.	
2. Är omfattningen av och innehållet i regionstyrelsens uppsikt tillräcklig?	Ja - Regionstyrelsens arbete med uppsiktsplikten sker genom periodrapporter, delårsrapport och årsredovisning. Vidare anordnas träffar genom seminarier och träffar mellan bl.a. regionstyrelsens ordförande och respektive nämndsordförande som bedöms fungera bra. Arbetet med uppsikten styrs bl.a. av en tydlig tidsplan och anvisningar för uppföljning. Arbetet stöds av bl.a. strategigruppen på förvaltningsnivå och it-stödet för planering och uppföljning.	
3. Begär regionstyrelsen upplysningar från nämnderna och bolagen och kontrollerar vidtagna åtgärder i tillräcklig utsträckning?	Ja - Regionstyrelsen begär upplysningar om nämndernas ekonomi, verksamhet och deras arbete med intern kontroll i enlighet med gällande direktiv. Regionstyrelsen har inte gett några formella påpekanden eller anvisningar i nära anslutning till rapporteringarna under 2020 med anledning av nämnders budgetavvikelser. Anledningarna till detta är den rådande covid-19 pandemin och att berörda nämnder har beslutat om handlingsplaner för en ekonomi i balans tidigare år. Vår bedömning är att styrelsen, utöver den löpande dokumenterade uppföljningen, med	

regelbundenhet följer upp nämndernas arbete, inklusive handlingsplaner för budget i balans. Vi ser ett behov av att informationsöverföringen till samtliga styrelseledamöter och spårbarheten av den behöver förbättras.

4. Rapporterar regionstyrelsens till fullmäktige i tillräcklig utsträckning?

Delvis - Den huvudsakliga rapporteringen till regionfullmäktige sker genom delårsrapport och årsredovisning i enlighet med givna direktiv. Regionstyrelsen har inte lämnat någon samlad rapportering om hur styrelsen fullgjort sin uppsiktsplikt. Protokollsgranskningen visar att nämnders prognostiserade underskott inte rapporteras till fullmäktige förrän i delårsrapporten. Vi anser att väsentliga avvikelser som exempelvis prognostiserade underskott, bör komma fullmäktige till kännedom på närmast följande sammanträde, d.v.s. det ska inte behöva dröja ända till delårsrapporten som ligger sent under budgetåret. Vi kan konstatera att åiterrapportering till regionfullmäktige av hur arbetet med uppföljning, kontroll och insyn har bedrivits avseende privata utförare, inte har skett till fullmäktige i enlighet med gällande direktiv.

Bilaga 1, Strategi för uppsiktsplikten

En strategi för uppsiktsplikten kan innehålla:
Hänvisning till väsentliga lagar.
Ett årshjul för att säkerställa systematik och ökad medvetenhet om arbetet kopplat till uppsiktsplikten.
Vad som ska ingå i uppsikten relaterat till uppsikt över nämnder, bolag, kommunalförbund och ev. stiftelse. Hänvisning till relevanta styrdokument.
Hur den ska tillämpas (dokumenterad uppföljning/att säkerställa spårbarhet, möten, formellt och informellt). Hänvisning kan ske till andra styrdokument.
Vem/funktioner som ansvarar för de olika delkomponenterna i uppsikten. Tydlighet i roller och ansvar mellan styrelse, utskott och/eller eventuella områdesansvariga inom styrelsen. Dokumentation en viktig grund.
Dialoger med olika delar inom koncernen (muntlig, skriftlig, compliancefunktion).
Hur information ska kommuniceras internt inom regionstyrelsen så att relevant information tillgängliggörs samtliga ledamöter.
När och hur regionstyrelsen bör agera vid fall av tydliga avvikelser från exempelvis måluppfyllelse och tilldelade ekonomiska ramar.
Prioriterade områden/frågor.
Intern kontroll
Vilken information som regionstyrelsen ska återrapportera till regionfullmäktige.
Väsentliga verksamhetsförändringar som påverkar ekonomi och verksamhet.
Nya lagar och väsentliga förändringar.
Årlig rapportering till regionfullmäktige
Utvärdering av arbetet med uppsiktsplikten

2021-09-23

Rebecka Hansson

Peter Aschberg

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Region Örebro län enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2021-02-15. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.